

‘De wisselwerking tussen Nederlandse politieke partijen en hun Europese omgeving’

Tussentijds verslag van het MI-DNPP project

December 2011

Edwin van Rooyen en Gerrit Voerman

Zoals in het verslag van juni 2011 uiteengezet, is het eerste deel van het onderzoek naar de wisselwerking tussen Nederlandse politieke partijen en hun Europese omgeving in 2010 afgerond. In deze eerste fase was de focus gericht op de interactie tussen de grote Nederlandse politieke partijen en hun Europese, transnationale koepelorganisaties. Het onderzoek richtte zich op drie dimensies van de relatie tussen Nederlandse partijen en hun europartij: de totstandkoming van het Europese verkiezingsprogramma, de kandidaatstelling voor het Europees Parlement en de financiering van de campagne-activiteiten.

Het tweede gedeelte startte in de herfst van 2010 en richtte zich op de relatie tussen de nationale partijorganisaties en Kamerfracties enerzijds en hun vertegenwoordiging in het Europees Parlement (‘delegaties’) alsmede de breed samengestelde eurofracties anderzijds. Het onderzoek bestond uit het houden van interviews met (oud-)leden en medewerkers van Tweede-Kamerfracties, delegaties in het Europees Parlement en de griffie van de Tweede Kamer, de bestudering van wetenschappelijke literatuur op verschillende deelgebieden en de bestudering van primaire bronnen zoals evaluatierapporten. Vastgesteld kan worden dat de samenwerking tussen Tweede Kamerfracties en de delegaties in Brussel, inderdaad, zoals werd vermoed, is toegenomen. Ook de verwachting dat de bemoeienis van partijleidingen met de Europese volksvertegenwoordigers is toegenomen, lijkt te zijn uitgekomen. De positie van de partij ten opzichte van de regering – maakt de partij deel uit van de regering en bevindt die zich in de oppositie – is hierbij van invloed.

Tweede Kamerfracties zijn zich meer bewust geworden van de Europese dimensie van hun werk. De Europese bestuurslaag kunnen zij niet meer negeren. Deze ontwikkeling is een gevolg van toegenomen bevoegdheden van het Europees Parlement, de beschikking die de Tweede Kamer heeft gekregen over instrumenten ter beïnvloeding van Europese besluitvorming (de subsidiariteitstoets en het behandelvoorbehoud), de oprichting van de EU-staf van de Tweede Kamer en ook de politisering van Europese kwesties (Europees referendum 2005, eurocrisis).

Frappant is de vormgelijkheid die door de institutionele setting in het Europese handelen van volksvertegenwoordigers in de Tweede Kamer en het Europees Parlement optreedt. De agenda’s van de Tweede Kamer en het Europees Parlement bepalen de onderwerpen waarover de volksvertegenwoordigers spreken. De EU-staf van de Tweede Kamer bevordert het Europese handelen van medewerkers en leden van de Tweede Kamerfracties en stroomlijnt tot op zekere hoogte hun ‘Europese’ agenda. Leden van het Europees Parlement hebben regelmatig contact met de Permanente Vertegenwoordiging in Brussel, die probeert hen zoveel mogelijk achter de Nederlandse standpunten van de zaakministers te krijgen. Deze mechanismen beïnvloeden de wisselwerking tussen het nationale en Europese niveau in belangrijke mate.

Wat nog moet gebeuren om het gehele onderzoeksproject te voltooien, is het nogmaals bestuderen van de interviews die in de tweede fase van het onderzoek zijn gehouden, het toetsen van de eerste uitwerking van het tweede gedeelte van het onderzoek aan de bevindingen en daarna het schrijven van dit tweede gedeelte van het onderzoek. In de laatste fase moet de rapportage van het eerste en tweede onderzoeksgedeelte worden samengevoegd.

Na MI publicaties rondom de verkiezingen voor het Europees Parlement en de Tweede Kamer ('politieke partijen langs de Europese meetlat') in de eerste fase van het onderzoeksproject is in de tweede fase het project opnieuw breed onder de publieke aandacht gebracht. In de Zomerconferentie van het Montesquieu Instituut (2011) werd een expert meeting gehouden onder de titel 'Visies op Europa: de rol van wetenschappelijke instituten van de politieke partijen in Nederland'. De directeurs van alle wetenschappelijke bureaus namen aan dit mini-symposium deel, net als vooraanstaande wetenschappers en personen van onderzoeksinstituten, ministeries, Tweede Kamerfracties en 'Europese' clubs. In mei, juni en december 2011 is een bijdrage geleverd aan de nieuwsbrief van het MI.